

JUSTITISMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 3. november 2015
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Morten Holland Heide
Sagsnr.: 2015-731-0051
Dok.: 1760130

KOMMENTERET OVERSIGT

over

Høringssvar vedrørende Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1554/2015 om videoafhøring af børn og unge i straffesager

1. Høringen

Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1554/2015 om videoafhøring af børn og unge i straffesager har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HK Landsklubben for Politiet, Det Kriminalpræventive Råd, Landsforeningen KRIM, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Justitia, Institut for Menneskerettigheder, Amnesty International, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, KFUM's Sociale Arbejde, Børns Vilkår, Red Barnet, Rådet for Socialt Udsatte, Danske Handicaporganisationer, Det Centrale Handicapråd, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Psykolog Forening, Foreningen af Speciallæger, BUPL, Danmarks Lærerforening, Børn og Familier, KL, Børnehus Hovedstaden, Børnehus Midt, Børnehus Nord, Børnehus Sjælland, Børnehus Syd, Danske Regioner, Offerrådgivningen i Danmark, Hjælp Voldsofre, Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb, Joan Søstrene, Mødrehjælpen, Center mod Menneskehandel,

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Landsorganisationen for Kvindekrisecentre, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder og Børneteamet ved Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb.

Justitsministeriet har endvidere modtaget hørings svar fra cand.psych og specialist i psykoterapi Helene Almind Jansen, der har medvirket ved udarbejdelse af Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgrebs notat om udvidet brug af videoafhøring af børn (bilag 1 til betænkningen).

Justitsministeriets bemærkninger til hørings svarene er angivet med kursiv.

2. Hørings svarene

2.1. Generelt

Østre Landsret, Vestre Landsret, byretterne, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Advokatrådet og HK Landsklubben Danmarks Domstole har ikke bemærkninger til betænkningen.

2.2. Anvendelsesområdet for videoafhøringsordningen

Rigsadvokaten har deltaget i Strafferetsplejeudvalgets arbejde og kan tilslutte sig den foreslåede udvidelse af videoafhøringsordningen, som er udtryk for en afvejning af forskellige hensyn, der kan tale for og imod en udvidelse af anvendelsesområdet for ordningen.

Den Danske Dommerforening anfører, at en udvidelse af ordningen med at videoafhøre børn bør ske under hensyn til princippet om bevisumiddelbarhed og tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar. Foreningen er repræsenteret i Strafferetsplejeudvalget, der har afgivet en enstemmig betænkning. Foreningen kan tilslutte sig udvalgets forslag.

Det Kriminalpræventive Råd anser tiltag, som forbedrer vidners oplevelse af straffeprocessen, og som mindsker den psykiske belastning for børn og unge, som positive, når sådanne tiltag ikke sker på væsentlig bekostning af tiltaltes retssikkerhed.

Fra et forebyggelsesperspektiv anser Det Kriminalpræventive Råd det for positivt, at anvendelsesområdet for videoafhøring af børn udvides til de i betænkningen foreslåede aldersgrupper. Navnlige støtter rådet, at en hurtig

afhøring, som ikke skal gentages, giver grundlag for, at børnene og de unge hurtigt kan lægge begivenheden bag sig og modtage den nødvendige psykologiske eller anden behandling. Fra et kriminalpræventivt synspunkt er dette særligt relevant med hensyn til at undgå en eventuel fremtidig reviktimisering, som i relation til bl.a. voldsforbrydelser og visse seksuelle overgreb udgør et betydeligt problem.

En generelt forbedret oplevelse af og forventning til retssystemet hos vidner kan ifølge Det Kriminalpræventive Råd bidrage til, at flere personer anmelder den forbrydelse, de har været udsat for. Rådet anser en høj anmeldelsestilbøjelighed for at være et centralt element i forebyggelsen af kriminalitet, hvilket ikke mindst er tilfældet, fordi myndighedernes kendskab til såvel kriminalitetsudviklingen som særlige risikogrupper er afgørende for, at der kan sættes ind med målrettede kriminalpræventive tiltag.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at Strafferetsplejeudvalgets anbefaling og lovforslag er udtryk for en grundig og balanceret gennemgang og vurdering af tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar – herunder princippet om bevisumiddelbarhed – over for hensynet til at beskytte barnet og hensynet til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet.

Børnerådet anfører, at børn og unge, der har været udsat for eller har overværet alvorlige forbrydelser, skal behandles skånsomt i mødet med politi og retsvæsen. Sker dette ikke, kan barnets helbredelse være i fare. På baggrund af Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgrebs notat til Strafferetsplejeudvalget (bilag 1 til betænkningen) anbefaler Børnerådet en forhøjelse af aldersgrænsen for anvendelse af videoafhøring i straffesager om seksuelle overgreb fra de nuværende 12 år til 15 eller 16 år, sådan som man har gjort i alle de andre nordiske lande.

Det glæder Børnerådet, at Strafferetsplejeudvalget anbefaler en udvidelse af anvendelsesområdet for videoafhøring, så det også omfatter børn i alderen 13-14 år i sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold. Generelt ville Børnerådet dog anse det for hensigtsmæssigt, at børn under 15 år altid skulle have ret til videoafhøring uanset forbrydelsens karakter.

Ifølge Børnerådet er Strafferetsplejeudvalgets antagelse om, at forbrydelser inden for familien er særligt belastende for barnet, formentlig generelt korrekt, men konklusionen – at der så som udgangspunkt ikke kan videoafhøres, når der ikke er tale om en nærtstående gerningsmand – tager ikke

tilstrækkeligt hensyn til barnet. Rådet understreger derfor, at der bør skønnes konkret i hvert enkelt tilfælde, og at dette må fremgå tydeligt af bemærkningerne til et fremtidigt lovforslag.

Børnerådet anfører herudover, at Strafferetsplejeudvalget ikke lader til at anbefale en udvidelse i forhold til tidligere retspraksis for så vidt angår adgangen til efter en konkret vurdering af foretage videoafhøring af øvrige børn under 18 år, hvor det hidtil har været vanskeligt at opnå tilladelse til videoafhøring.

Børnerådet anerkender princippet om bevisumiddelbarhed, men håber, at et eventuelt lovforslag på baggrund af betænkningen udformes med øget forståelse for, at også unge i alderen 15-17, der efter Strafferetsplejeudvalgets forslag som det helt klare udgangspunkt skal afgive vidneforklaring i retten, kan have et berettiget behov for den beskyttelse, som videoafhøring yder, og som kan veje tungere end princippet om bevisumiddelbarhed.

Børnerådet vurderer, at den faglighed, der muliggør en vurdering af barnets psykiske udvikling og tilstand i forbindelse med afgørelser om videoafhøring efter opsamlingsbestemmelsen, næppe hører til politiets og anklagemyndighedens særlige kompetenceområde. Et eventuelt lovforslag bør derfor nærmere specificere kravene for denne vurdering, der må inkludere fagpsykologisk bistand.

Børnerådet ønsker at henlede opmærksomheden på børnekonventionens artikel 39, der forpligter staten til at træffe passende forholdsregler for at fremme fysisk og psykisk helbredelse af et barn, der har været udsat for overgreb, og at dette skal ske under forhold, der fremmer barnets sundhed, selvrespekt og værdighed. Konventionens artikel 40 har efter Børnerådets opfattelse heller ikke haft Strafferetsplejeudvalgets opmærksomhed og har derfor ikke haft den betydning for resultatet, som Børnerådet kunne ønske. Artiklen handler om børns møde med retsvæsnet som *mistænkte eller anklagede*, men de samme grundlæggende hensyn til børns sårbarhed og rettigheder, der ligger bag bestemmelsen, gælder ifølge rådet også for børn, der er *vidner eller ofre* for forbrydelser. Børnerådet bemærker her særligt, at artiklen pålægger staten at ”sørge for at fremme indførelsen af love, fremgangsmåder, myndigheder og institutioner, som er specielt tilpasset børn...”.

Ifølge Børnerådet synes de danske forpligtelser på dette område ganske klare, og rådet kan med disse kommentarer tilslutte sig betænkningens hovedresultater.

Børns Vilkår er glade for den prioritering af området, som det omfattende arbejde, der ligger forud for afgivelsen af betænkningen, er udtryk for.

Børns Vilkår er særdeles positiv over for udvalgets forslag om videoafhøring af børn under 15 år. Børns Vilkår har modtaget henvendelser fra børn og unge, der har været udsat for overgreb. De var nervøse for at skulle afgive vidneforklaring i retten og havde svært ved at forstå den lange ventetid. Børns Vilkår finder dog, at børn under 15 år altid bør have ret til videoafhøring uanset forbrydelsens karakter. Det er belastende og i nogle tilfælde direkte traumatiserende for børnene at skulle vidne.

I forhold til forslaget om adgang til at foretage videoafhøring af børn under 18 år efter en konkret vurdering så Børns Vilkår gerne, at man i stedet for alder foretog en konkret vurdering af barnets modenhed og behov. Børns Vilkår har forståelse for princippet om bevisumiddelbarhed, men mener, at hensynet til barnets behov bør tillægges afgørende vægt i disse sager.

Børns Vilkår finder det positivt, at der flere steder i betænkningen er henvist til, at der skal foretages en konkret vurdering af barnets behov. Børns Vilkår mener dog, at det er af afgørende betydning, at disse vurderinger foretages af personer, som er børnefagligt kompetente, hvilket ikke fremgår konsekvent.

Red Barnet støtter Strafferetsplejeudvalgets anbefaling om, at anvendelsen af videoafhøring udvides til at omfatte børn under 15 år. Det er dog Red Barnets holdning, at alle børn og unge under 18 år har ret til en særlig skånsom behandling i retssystemet. Red Barnet anbefaler derfor, at mulighederne for videoafhøring af børn og unge under 18 år efter den foreslåede opsamlingsbestemmelse udnyttes mest muligt. I den forbindelse anbefaler Red Barnet, at beslutninger om, hvorvidt opsamlingsbestemmelsen skal anvendes, placeres i det tværfaglige team i børnehuset i stedet for hos politiet.

Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark er enig med Strafferetsplejeudvalget i, at overvejelserne om en eventuel udvidelse af anvendelsesområdet for videoafhøringsordningen bør foretages med udgangspunkt i en afvejning af hensynet til be-

visumiddelbarhed og tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar over for hensynet til at beskytte barnet eller den unge og hensynet til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet eller den unge. Foreningen anfører dog, at hovedhensynet set med kommunale briller primært ligger i at sikre omsorg for de børn og unge, der har været udsat for et overgreb, eller som har været vidne til en forbrydelse begået mod en anden.

Foreningen er glad for forslaget om, at der altid skal kunne foretages videoafhøring af børn på op til 13-14 år i sager om seksualforbrydelser eller vold begået inden for familien. Ligeledes tilslutter foreningen sig, at unge op til 18 år skal kunne videoafhøres i særlige situationer, idet foreningen vurderer, at dette er en forbedring i relation til beskyttelsen af den unge. Dette skal ses i sammenhæng med, at en videoafhøring vil kunne foregå i mere trygge omgivelser og dermed er en mere skånsom behandling af den unge. En videoafhøring, der kan bruges som bevis under hovedforhandlingen, sikrer også barnet eller den unge en mulighed for hurtigere at afslutte eller komme i relevant behandling for eventuelt traumatiske hændelser.

KL er enig i Strafferetsplejeudvalgets anbefaling om udvidelse af videoafhøringsordningens anvendelsesområde. KL bemærker i den forbindelse, at børn i den pågældende aldersgruppe allerede i dag er kendt i børnehusene.

Børnehus Hovedstaden støtter lovforslaget og anfører i den forbindelse, at lovforslaget lige præcis vedrører børnehusenes målgruppe. Børnehus Hovedstaden har via sit daglige arbejde med målgruppen kendskab til, hvor belastende det kan være for børn over 13 år, der har været udsat for vold eller seksuelle overgreb, at skulle vidne i retten – ikke mindst når overgrebet er foregået i barnets nærmeste relationer.

Børnehus Hovedstaden forventer, at børnehuset, såfremt lovforslaget bliver vedtaget, vil kunne spille en mere aktiv rolle i flere sager med større børn i forhold til at kunne koordinere og følge dem. Børnehus Hovedstaden vurderer, at det forhold, at afhøringerne rent fysisk kommer til at foregå i børnehuset, vil medføre, at børnehuset i højere grad kan hjælpe med at koordinere og tilrettelægge mere skånsomme forløb for børnene.

Børnehus Midt anbefaler, at aldersgrænsen for videoafhøring af børn i børnehusene forhøjes til 15 år på baggrund af følgende erfaringer: Børnehuset betragter som udgangspunkt en 15-årig som et barn, der har behov for at afgive forklaring i lokaler, som er ”indrettet med fokus på, at miljøet skal være børne- og ungevenligt, så barnet eller den unge oplever omgivel-

serne som så trygge som muligt” (Kvalitetsstandarder for Børnehuse i Danmark, side 11). Ved videoafhøring i børnehusregi får barnet eller den unge mulighed for at afgive forklaring i en tryk ramme og undgå det pres, det ofte er at møde op i retten. Det vil ydermere lette barnet eller den unge for det psykiske pres, som det i det hele taget er at skulle fortælle detaljeret om de ofte skamfulde og meget grænseoverskridende oplevelser i en mere åben ramme i retten. Tidshorisonten for at planlægge og afvikle en videoafhøring i et børnehus er væsentlig kortere end et tilsvarende forløb med fremmøde i retten. Barnet eller den unge får inden for kort tid mulighed for at afgive forklaring og får således bedre muligheder for at komme videre i sit liv – i stedet for at skulle afvente, at sagen kommer for retten. Krisesamtaler til barnet er lettere tilgængelige, når den samlede indsats foregår i et børnehus. Rammen i et børnehus for afvikling af videoafhøringen er mere børne- og ungevenlig end en politistation. Hensigten med børnehusene er så vidt muligt at samle indsatsen et sted – dette bør således også gælde for børn og unge op til 15 år. Ved at videoafhøringen finder sted i et børnehus, vil det her være muligt at komme i dialog med kommunens rådgiver, hvilket vil fremme en beslutning om at sende/sikre at sagen kommer i børnehuset.

Børnehus Sjælland ønsker generelt at støtte betænkningen og i lighed med denne anbefale videoafhøring af børn i alderen 13-14 år i børnehusene. Børnehus Sjællands erfaring med børn og unge viser – som betænkningen også peger på – at videoafhøring i børnehusene er en mere skånsom afhøringsform for barnet, ligesom kvaliteten af den efterfølgende kriseintervention øges med denne tidlige introduktion til et børnehus. Erfaringer peger også allerede på, at den tværsektorielle udredning og samarbejdet mellem myndighederne i sager, hvor et barn er afhørt i et børnehus, fungerer bedre til stor fordel for de involverede børn.

Børnehus Sjælland anfører herudover, at muligheden ifølge betænkningen for afhøring i børnehusene af unge 15-17-årige fra et børnehusperspektiv giver god mening, idet de unge ligeledes kan profitere af et miljø, der er tilpasset unge, og muligheden for tidlig kriseintervention og koordinering af det videre udredningsforløb. Børnehus Sjælland anbefaler derfor, at afhøring af 15-17-årige, der har været udsat for overgreb, i langt højere grad end hidtil foretages i et børnehus.

Offerrådgivningen i Danmark anfører, at Strafferetsplejeudvalgets forslag er et længe ventet initiativ, som Offerrådgivningen hilser velkomment. Der er tale om børn og unge i en meget sårbar situation, og retssager

vil virke som en meget stor belastning for dem – ikke mindst, hvis sagen skal behandles af to retsinstanser. Set i lyset af børnenes ofte forfærdelige oplevelser vil det være ønskeligt, om aldersgrænsen som minimum fastsættes til 18 år. Offerrådgivningen kan derfor anbefale, at de i betænkningen stillede forslag nyder fremme.

Hjælp Voldsofre kan genkende de reaktioner, der er beskrevet i notatet fra Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb (bilag 1 til betænkningen), og hilser det særdeles velkomment, at der i højere grad tages hensyn til børn og unge, som er involveret i straffesager som forurettede eller blot som vidner.

Hjælp Voldsofre støtter fuldt ud en udvidelse af brugen af videoafhøringer og mener tilmed, at man kunne have overvejet at indføre en regel om videoafhøring af alle børn under 15 år uanset forbrydelsens karakter.

Ifølge Hjælp Voldsofre kan de samme hensyn til barnet, som taler for at gennemføre videoafhøring i sager om incest, seksualforbrydelser eller familievold, efter omstændighederne tale for at gennemføre videoafhøring i andre sager med personfarlig kriminalitet. Således som Strafferetsplejeudvalgets forslag til en ny § 745 e i retsplejeloven er formuleret, vil børn i alderen 13-14 år kun kunne videoafhøres efter opsamlingsbestemmelsen, hvis der efter en konkret vurdering er tungtvejende behov af samme karakter, som der er i sager om seksualforbrydelser eller familievold. Der nævnes som eksempel en sag om ulovlig tvang eller menneskehandel, hvis sagen konkret vurderes at være stærkt belastende for barnet. Det kan imidlertid være en ganske vanskelig vurdering for politiet og anklagemyndigheden at skulle træffe afgørelse om, hvorvidt en videoafhøring skal gennemføres på et ganske tidligt tidspunkt i sagens efterforskning og selvsagt på et tidspunkt, hvor det reelt ikke vides, hvad barnet vil forklare, og således ikke vides, hvor stærkt belastende hele sagen vil være for barnet.

Hjælp Voldsofre anbefaler derfor et større anvendelsesområde for opsamlingsbestemmelsen i den foreslåede § 745 e, stk. 1, nr. 3, end Strafferetsplejeudvalget umiddelbart lægger op til. Det bør overvejes at fastsætte, at det alene er barnets særlige beskyttelsesbehov og således hensynet til barnets eller den unges personlige forhold, der skal tale for en videoafhøring, altså uden skelen til en konkret vurdering af den potentielle forbrydelseskarakter. For mange børn og unge vil alene det forhold at være involveret i en politimæssig efterforskning være særligt utrygt og belastende, uanset forbrydelsens karakter. Det bør i udpræget grad tilstræbes, at afhøring

gennemføres hurtigt og så skånsomt som muligt med henblik på, at barnet kan lægge det bag sig, og ikke skal afvente en kommende retssag. Det opnås kun, hvis afhøringen er optaget på video og kan afspilles i retten, og barnet ikke behøver at møde i retten.

Ifølge Hjælp Voldsofre forekommer selve formuleringen af den foreslåede § 745 e i retsplejeloven med disse bemærkninger for så vidt forsvarlig, idet de ”særlige omstændigheder” som anført i den foreslåede opsamlingsbestemmelsen i § 745 e, stk. 1, nr. 3, bør uddybes i bemærkningerne, og hovedreglen bør være, at der anvendes videoafhøring af alle børn under 15 år i sager om personfarlig kriminalitet.

Hensynet til det forurettede barn/den forurettede unge bør ifølge Hjælp Voldsofre vægtes højt i disse sager, hvilket vil stemme godt overens med de EU-retlige forpligtigelser, som Danmark vil få, når og hvis direktivet om seksuelt misbrug af børn (direktiv 2011/93/EU) og dele af offerdirektivet (direktiv 2012/29/EU) skal inkorporeres i dansk ret.

Hjælp Voldsofre anfører i øvrigt, at man med interesse vil følge endnu en forbedring af forurettedes retsstilling og øget hensyntagen til den særlige sårbarhed, der notorisk følger af at være offer for en forbrydelse.

Joan-Søstrene er som udgangspunkt positive over for den foreslåede ordning, der må ses som en styrkelse af forurettedes vilkår og retsstilling. Særligt i tilfælde, hvor de forurettede er børn, helt unge eller psykisk skrøbelige, vil muligheden for at undgå en indenretlig afhøring kunne være af stor betydning. Som udvalget rigtigt fastslår, bør der ikke lægges unødige hindringer i vejen for, at børn og helt unge hurtigst muligt kan komme sig over overgrebet ved at modtage behandling uden samtidig at skulle afvente fremmøde i en måske meget senere retssag, eventuelt endda i to instanser.

Mødrehjælpen anerkender det almindelige princip om, at bevisførelsen i straffesager skal ske umiddelbart for den dømmende ret. Mødrehjælpen finder det dog vigtigt, at dette princip kan fraviges, så der kan foretages videoafhøring af børn og unge involveret i straffesager om seksuelle overgreb, familievold mv., idet disse børn og unge kan være særligt belastede og derfor være meget sårbare i forhold til afhøringer af politiet og fremmøde i retssager.

Mødrehjælpen finder det positivt, at Strafferetsplejeudvalget foreslår at udvide ordningen om videoafhøring til også at omfatte børn og unge på 13

og 14 år. Det er Mødrehjælpens erfaring, at også børn, som er ældre end 12 år, kan udvise meget alvorlige psykologiske symptomer efter at have overværet vold i familien. Mødrehjælpen vurderer derfor, at flere i denne gruppe af børn vil opleve lignende vanskeligheder ved afhøring af politiet og fremmøde i en retssag, som Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb fremhæver om 13-15-årige børn, der har været udsat for seksuelle overgreb (jf. bilag 1 til betænkningen).

Mødrehjælpen finder, at børn/unge fra 15 år og ældre som udgangspunkt vil være bedre rustet end yngre børn til at håndtere afhøring af politiet og fremmøde i en retssag. Mødrehjælpen anerkender ligeledes, at det er vigtigt, når det er muligt, fuldt ud at kunne opfylde princippet om, at bevisførelse skal ske umiddelbart for den dømmende ret. Men det er også klart for Mødrehjælpen, at selv børn/unge på 15-17 år kan være meget sårbare som følge af oplevelser med vold i familien, hvorfor det er vigtigt også at kunne tilbyde disse aldersgrupper videoafhøring.

Mødrehjælpen kan være bekymret for, at det med afsæt i Strafferetsplejeudvalgets relativt bastante kriterier vil være meget få udsatte og sårbare unge på 15-17 år, der har været udsat for eller vidne til overgreb, som vil få tilbudt videoafhøring efter den foreslåede opsamlingsbestemmelse.

Mødrehjælpen anerkender, at det er politiet og anklagemyndigheden, som beslutter, om der skal foretages videoafhøring af barnet eller den unge. Mødrehjælpen vil dog gerne påpege, at det kræver stor børnesagkundskab at opnå tilstrækkelig indsigt i vanskelighederne hos børn/unge, som har været udsat for eller vidne til overgreb, hvorfor det kan være vigtigt, at politiet og anklagemyndigheden er opmærksomme på at trække på børnesagkyndige vurderinger i forbindelse med beslutningen om videoafhøring. Mødrehjælpen kan ikke ud fra betænkningen se, om politiet og anklagemyndigheden er opmærksomme på at anvende børnesagkyndige vurderinger – f.eks. i forbindelse med myndighedssamarbejdet i børnehusene – men håber, at det er tilfældet, når der træffes beslutning om videoafhøring.

Mødrehjælpen anfører i øvrigt, at der er en tendens til et stærkt og primært fokus på seksuelle overgreb mod børn og i mindre grad på de andre overgrebstyper – både i Strafferetsudvalgets overvejelser i betænkningen og i flere af de forhold i politiets praksis, som betænkningen henviser til. Mødrehjælpen ønsker i den forbindelse at understrege, at også børn, som har været udsat for vold i familien, kan være alvorligt belastede, og Mødre-

hjælpen håber, at der i politiets praksis også er fokus på disse børns behov for særlig beskyttelse i forbindelse med en straffesag.

Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb, Børneteamet, har med glæde læst betænkningen og hilser anbefalingerne velkommen.

Børneteamet har i samarbejde med Børnerådet i 2013-2014 foretaget den undersøgelse af børn og unges oplevelser af at vidne i sager om seksuelle overgreb, der er beskrevet i notatet optaget som bilag 1 til betænkningen. I notatet anbefales det på baggrund af undersøgelsens foreløbige resultater at forhøje den nuværende aldersgrænse for videoafhøring – gerne op til 18 år.

Børneteamet håber, at psykologfaglig eller anden børnesagkyndig ekspertise vil blive inddraget i forbindelse med den konkrete vurdering af, om særlige omstændigheder taler for at videoafhøre børn og unge, der ikke er omfattet af den gruppe, som efter Strafferetsplejeudvalgets forslag altid vil kunne videoafhøres. Børneteamet håber endvidere, at et eventuelt lovforslag på baggrund af betænkningen udformes med forståelse for de 15-17-åriges sårbarhed, når der er tale om seksuelle overgreb begået mod dem indenfor den nære familie.

Cand.psych og specialist i psykoterapi Helene Almind Jansen finder det glædeligt, at Strafferetsplejeudvalget anbefaler en udvidelse af anvendelsesområdet for videoafhøring.

Helene Almind Jansen anfører endvidere, at muligheden efter gældende ret for efter en konkret vurdering at videoafhøre børn, der er 13 år eller ældre, sjældent anvendes i praksis, da denne vurdering overvejende foretages af politiet. Det anbefales derfor, at vurderingen fremover skal foregå i samråd med børnepsykologer og børnesagkyndige ved regionernes børnehuse.

Helene Almind Jansen peger herudover på, at resultaterne af Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgrebs og Børnerådets undersøgelser peger på, at afhøringer af børn over 12 år foregår på politistationer i ikke-børnevenlige omgivelser og til tider af politifolk uden særlig viden om afhøring af børn. Flere børn udviser traumatiske reaktioner efter en afhøring hos politiet. Det anbefales, at børn udsat for vold eller seksuelle overgreb afhøres i regionernes børnehuse og dertil indrettede børnevenlige omgivelser. Endvidere anbefales det, at børn op til det 18. år afhøres af en uddan-

net afhører fra politiet med særlig ekspertise i og viden om afhøring af børn og unge.

Som anført under pkt. 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger bør spørgsmålet om udvidelse af anvendelsesområdet for videoafhøringsordningen efter Justitsministeriets opfattelse foretages med udgangspunkt i en afvejning af hensynet til bevisumiddelbarhed og tiltaltes mulighed for at varetage sit forsvar over for hensynet til at beskytte barnet eller den unge og hensynet til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra den pågældende.

Justitsministeriet finder efter en samlet afvejning af disse hensyn grundlag for at udvide anvendelsesområdet for videoafhøringsordningen i overensstemmelse med den model, som Strafferetsplejeudvalget har foreslået. Efter ministeriets opfattelse bør udvidelsen af hensyn til det grundlæggende princip i dansk strafferetspleje om bevisumiddelbarhed begrænses til tilfælde, hvor hensynet til at beskytte barnet eller den unge er særligt tungtvejende.

Det foreslås således, at der som noget nyt altid skal kunne foretages videoafhøring af børn i alderen 13-14 år i sager om seksualforbrydelser, incest eller vold inden for familien, jf. pkt. 3.2.1.3 og 3.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Herudover foreslås det som nævnt under pkt. 3.2.1.4 og 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at der efter en konkret vurdering skal kunne foretages videoafhøring af øvrige børn og unge under 18 år.

Ved valget af en aldersgrænse på 18 år for den foreslåede opsamlingsbestemmelse lægger Justitsministeriet ligesom Strafferetsplejeudvalget bl.a. vægt på, at dette svarer til den almindelige myndighedsalder, hvor lovgivningens øvrige rettigheder og pligter normalt indtræder. Det bemærkes, at der efter lovforslaget i overensstemmelse med hidtidig praksis vil kunne foretages videoafhøring af personer på 18 år eller ældre med en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, hvis særlige omstændigheder taler for, at den pågældende ikke vil være i stand til at afgive forklaring i retten, jf. pkt. 3.2.1.5 og 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Udgangspunktet vil være, at børn i alderen 13-14 år i andre sager end sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold samt unge i alderen

15-17 år skal afgive forklaring i retten. Der vil kun kunne foretages videoafhøring af sådanne børn og unge, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

Om der foreligger sådanne særlige omstændigheder, bør efter Justitsministeriets opfattelse bero på en konkret vurdering af overtrædelsens art, omstændighederne ved forbrydelsen og barnets eller den unges personlige forhold, herunder alder samt psykiske udvikling og tilstand. Videoafhøring bør anvendes, hvis det på baggrund af denne konkrete vurdering må antages, at barnet eller den unge har særlige beskyttelsesbehov, som vil kunne imødekommes ved, at der foretages videoafhøring, der kan anvendes som bevis i retten, frem for at barnet eller den unge skal afhøres under hovedforhandlingen. Kriterierne for den konkrete vurdering er nærmere beskrevet under pkt. 3.2.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 1, nr. 5 (forslag til § 745 e, stk. 1), for dels børn i alderen 13-14 år i andre sager end sager om seksualforbrydelser, incest eller familievold, dels unge i alderen 15-17 år.

Der lægges således med lovforslaget op til, at der skal kunne foretages videoafhøring i tilfælde, hvor der efter disse kriterier kan siges at være et særligt tungtvejende hensyn til at beskytte barnet eller den unge.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det foreslåede anvendelsesområde udtryk for den rette afvejning af de ovennævnte modsatrettede hensyn.

Det bør efter Justitsministeriets opfattelse være politiet og anklagemyndigheden, som træffer beslutning om, hvilke efterforskningskridt der skal foretages under behandlingen af en straffesag, herunder om der skal foretages videoafhøring.

Politiet og anklagemyndigheden vil således efter de ovennævnte kriterier skulle foretage en konkret vurdering af, om der foreligger et særligt tungtvejende hensyn til at beskytte børn og unge under 18 år, som formodes at have været udsat for eller vidne til en forbrydelse.

Vurderingen vil skulle foretages under inddragelse af såvel oplysningerne om den formodede forbrydelse som oplysningerne om barnets eller den unges personlige forhold, herunder eventuelle børnesagkyndige vurderinger eller øvrige oplysninger fra de sociale myndigheder mv.

Som anført under pkt. 3.2.1.4 og 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger opfylder det foreslåede anvendelsesområde for videoafhøringsordningen efter Justitsministeriets opfattelse kravene i bl.a. EU-direktiverne om seksuelt misbrug af børn (direktiv 2011/93/EU), menneskehandel (direktiv 2011/36/EU) og beskyttelse af ofre (direktiv 2012/29/EU). Disse direktiver er dog omfattet af Danmarks retsforbehold og er derfor ikke bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse her i landet.

Lovforslaget er efter Justitsministeriets opfattelse endvidere i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's børnekonvention.

2.3. Afklaring af om videoafhøringen kan anvendes som bevis og andre processuelle spørgsmål

Hjælp Voldsofre finder det hensigtsmæssigt, at der fastsættes en frist på fire uger for en forsvarers mulighed for på vegne af mistænkte eller sigtede at fremsætte protest mod, at en videoafhøring afspilles som bevis i retten.

Hjælp Voldsofre tiltræder for så vidt også, at retten træffer afgørelse på baggrund af indlæg fra forsvarer og anklagemyndighed. Der bør dog åbnes mulighed for eventuelle bemærkninger fra barnets eller den unges bistandsadvokat, idet bistandsadvokaten har deltaget i den indledende afhøring og i mange tilfælde efterfølgende har haft en kontakt med den, som barnet opholder sig hos; det være sig en forældremyndighedsindehaver eller kommunen ved en (midlertidig) anbringelse af barnet. Dette vil stemme godt overens med Strafferetsplejeudvalgets opfordring til, at bistandsadvokaten så tidligt som muligt forbereder barnet på, hvordan forløbet i retten kan forventes at blive (betænkningens side 166).

Ligeledes bemærker Hjælp Voldsofre i relation til bistandsadvokatens rolle, at det bør overvejes, om bistandsadvokaten i samarbejde med barnet/forældremyndighedsindehaveren/den person, der under sagen har barnet i sin varetægt, under helt særlige omstændigheder skal kunne kræve en genafhøring af barnet. Det må antages, at bistandsadvokaten på barnets vegne kan fremsætte anmodning om en genafhøring, hvorefter det vil være politiet og anklagemyndigheden, der afgør, om en genafhøring skal finde sted. Hvis der gives afslag herpå, har bistandsadvokaten/barnet ingen muligheder for at få afprøvet relevansen og det rimelige i en eventuel genafhøring. Heroverfor står, at forsvareren på vegne af mistænkte/sigtede har mulighed for at kræve en genafhøring. Såfremt politiet/anklagemyndighed-

en afslår en genafhøring, kan dette spørgsmål indbringes for retten. I disse sager er det således i dag sådan – hvilket der ikke i betænkningen er foreslået nogen ændring af – at barnets advokat/bistandsadvokaten ikke har nogen processuelle beføjelser.

I lyset af det i notatet fra Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb (bilag 1 til betænkningen) anførte om, at flere afhøringer ikke nødvendigvis er belastende for et barn, men tværtimod kan være særdeles relevant i de situationer, hvor et barn har været udsat for længerevarende seksuelle overgreb, bør der ifølge Hjælp Voldsofre indrømmes bistandsadvokaten som repræsentant for barnet/den unge mulighed for at fremsætte begæring om genafhøring af barnet og mulighed for at opnå en retlig afgørelse af dette spørgsmål, såfremt sagens parter modsætter sig dette. Dette vil være en afvigelse fra det sædvanlige udgangspunkt om, at en forurettet i en straffesag ikke har mulighed for at foreslå særligt bevis optaget. Imidlertid må den mistænkte/sigtede og efter omstændighederne senere tiltaltes interesser være tilstrækkeligt varetaget ved det helt sædvanlige udgangspunkt om den fri bevisbedømmelse, som retten i alle tilfælde vil foretage ved den endelige hovedforhandling.

Som anført under pkt. 3.4.1.2 og 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger vil en person, som politiet ønsker at afhøre, og som mener, at betingelserne for videoafhøring er opfyldt, kunne anmode politiet om, at afhøringen gennemføres som en videoafhøring. I den forbindelse vil en eventuel bistandsadvokat kunne bistå den pågældende. Det samme vil efter Justitsministeriets opfattelse gælde med hensyn til spørgsmålet om genafhøring. Beslutningen om, hvorvidt der skal foretages videoafhøring eller genafhøring, vil imidlertid skulle træffes af politiet og anklagemyndigheden.

Justitsministeriet finder ikke grundlag for at indføre adgang for en person, som politiet og anklagemyndigheden beslutter ikke at videoafhøre eller genafhøre, eller dennes eventuelle bistandsadvokat, til at indbringe spørgsmålet for retten.

Det skyldes, at adgangen til at indbringe spørgsmål for retten om, hvilke efterforskningskridt og hvilken bevisførelse der skal finde sted i en straffesag, efter Justitsministeriets opfattelse bør forbeholdes sagens parter. Forurettede og andre vidner er efter et grundlæggende princip i dansk strafferetspleje ikke parter i straffesagen.

Det bemærkes, at den pågældende eventuelt vil kunne klage over politiets og anklagemyndighedens beslutning om at undlade at foretage videoafhøring eller genafhøring. En sådan klage vil i første omgang skulle indgives til politidirektøren i den pågældende politikreds. Politidirektørens afgørelse vil kunne påklages til den regionale statsadvokat efter retsplejelovens § 101, stk. 2, hvorefter statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning.

2.4. Anbefalinger vedrørende gennemførelse af videoafhøring

Red Barnet støtter en praksis, der er mere åben for genafhøring af barnet, hvor dette kan have betydning for en yderligere oplysning af sagen.

2.5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Domstolsstyrelsen har ikke bemærkninger til indholdet af betænkningen. Styrelsen noterer sig, at der i forbindelse med den tidligere regerings udspil ”En ungdom uden kriminalitet” fra april 2015 er afsat dels 1,5 mio. kr. til at forhøje retternes driftsramme (øgede lønudgifter), dels 0,8 mio. kr. til at forhøje udgifterne under fri proces-kontoen. Styrelsen kan på det foreliggende grundlag tilslutte sig denne vurdering af de økonomiske konsekvenser.

Rigsadvokaten bemærker, at videoafhøring er et ressourcekrævende efterforskningskridt, som bl.a. er tidskrævende at planlægge og gennemføre samt involverer mange aktører, herunder i forbindelse med selve afviklingen af afhøringen. En udvidelse af videoafhøringsordningen må derfor forventes at ville medføre merudgifter for politiet og anklagemyndigheden.

KL anfører, at en udvidelse af målgruppen for videoafhøring i børnehuse- ne vil betyde et øget træk på børnehusmedarbejdere samt et øget pres på børnehusenes videoafhøringsfaciliteter og øvrige faciliteter, f.eks. opholds- og venterum. Endvidere anfører KL, at de kommunale sagsbehandlere i forhold til børn og unge, der er omfattet af den foreslåede udvidelse af videoafhøringsordningen, som noget nyt skal deltage i afhøringer i børnehuse- ne og ikke på politistationerne, hvilket kan give de kommunale sagsbe- handlingere en længere transporttid i nogle sager. KL tager forbehold for den ekstra ressourcebelastning, der er forbundet med disse opgaver.

Børnehus Hovedstaden forventer, at et øget antal videoafhøringer vil medføre øget ressourceforbrug blandt børnehusenes medarbejdere, og håber, at dette tages i betragtning i forbindelse med implementeringen af loven i praksis.

Børnehus Midt gør opmærksom på, at en forhøjelse af aldersgrænsen for videoafhøring vil betyde en stigning på 50 pct. i antallet af videoafhøringer. Dette vil således afstedkomme et massivt øget arbejdspress i børnehuset og behov for at tilføre medarbejderressourcer – for både behandlere og administration. Der vil derudover blive behov for mere plads dels til afvikling af selve videoafhøringen, dels til venterum for omsorgspersoner, sagsbehandlere, advokater mv.

Børnehus Sjælland oplyser, at kapacitetsudnyttelsen af videoafhøringsfaciliteterne i Børnehus Sjælland viser, at der fortsat er ledig kapacitet, idet der fra september 2014 til april 2015 har været i gennemsnit 12-13 arbejdsdage pr. måned uden bookning. Det vurderes derfor umiddelbart, at Børnehus Sjælland vil kunne rumme den øgede efterspørgsel på videoafhøringslokale og monitorrum. Til gengæld vil Børnehus Sjælland blive udfordret på øvrige faciliteter såsom vente- og opholdsrum for børn og unge og deres omsorgspersoner. Dette baseres på erfaringer i Børnehus Sjælland, hvor Midt- og Vestsjællands Politi af hensyn til egne ressourcer samler afhøringer på bestemte ugedage. Her oplever Børnehus Sjælland, at det har givet et mærkbart ekstra pres på faciliteterne. Flere afhøringer vil desuden betyde et øget træk på børnehusmedarbejdere, som i henhold til gældende regler sidder med i monitorrummet, når der foretages en videoafhøring.

Børnehusmedarbejderens tilstedeværelse har ifølge Børnehus Sjælland vist sin styrke ved allerede meget tidligt i et sagsforløb at kunne medvirke til koordinering af den videre udredning i sagen samt at kunne give myndighedssagsbehandleren fra kommunen nødvendig sparring og konsultativ støtte umiddelbart efter afhøringen.

Som det fremgår af pkt. 4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil forslaget om at forhøje aldersgrænsen for videoafhøring af børn medføre merudgifter for det offentlige, som vil blive afholdt inden for de eksisterende rammer.

En forhøjelse af aldersgrænsen for videoafhøring af børn indebærer, at der fremover vil være flere afhøringer, som skal gennemføres ved videoaf-

høring. Dette vil medføre et øget ressourceforbrug i politiet, navnlig idet videoafhøring typisk tager længere tid end almindelig afhøring og er forbundet med transport til det børnehus, hvor videoafhøringen foretages.

Herudover vil forslaget medføre øgede udgifter til salær til forsvarere og bistandsadvokater. Det skyldes, at den mistænkte eller sigtedes forsvarer – i modsætning til ved almindelig afhøring – skal være til stede ved en videoafhøring og overvære afhøringen fra monitorrummet. Der skal være en bistandsadvokat for barnet til stede både ved almindelig afhøring og videoafhøring, men deltagelse i videoafhøring tager som nævnt typisk længere tid.

Forslaget vil endvidere medføre merudgifter for kommunerne, som driver børnehusene, da foretagelse af flere videoafhøringer i børnehusene må forventes at medføre øgede driftsomkostninger mv. Det vil herudover kunne medføre begrænsede merudgifter for kommunerne at skulle sende en repræsentant til en videoafhøring frem for en almindelig afhøring. Kommunerne vil dog samtidig kunne have mindreudgifter som følge af, at de kan undlade at sende en repræsentant til en senere hovedforhandling i retten, idet videoafhøring indebærer, at barnet som det helt klare udgangspunkt ikke skal afhøres i retten.

2.6. Andet

Datatilsynet anfører, at tilsynet med behandling af personoplysninger omfattet af betænkningen efter Datatilsynets umiddelbare vurdering falder uden for Datatilsynets kompetenceområde. Datatilsynet har på det foreliggende grundlag ikke umiddelbart yderligere bemærkninger til betænkningen.

Børnerådet savner konkrete og specifikke anvisninger vedrørende Strafferechtsplejeudvalgets anbefalinger om sagsbehandlingstiden, politiafhøringen og forhåndsafgørelse om dørlukning mv. i sager om seksualforbrydelser, alvorlig personfarlig kriminalitet eller lignende, hvor der ikke foretages videoafhøring.

Børnerådet opfordrer til, at et eventuelt lovforslag udformes med maksimal hensyntagen til den sårbare situation, som unge befinder sig i, når de møder retssystemet både som vidner og som ofre. Det bør derfor bl.a. kun være særligt uddannede afhørere, der foretager (video)afhøring af børn og

unge i disse sager, ligesom det *skal* undgås, at barnet eller den unge konfronteres med tiltalte i forbindelse med retsmøder.

Børns Vilkår er enig med Strafferetsplejeudvalget i, at sager, hvor der ikke foretages videoafhøring af barnet eller den unge, bør behandles så hurtigt som muligt. Børns Vilkår så gerne, at man i højere grad prioriterede at indrette systemet således, at man generelt kan tage særlige hensyn – f.eks. i forhold til berammelsestider – når der er børn involveret i sagen.

Red Barnet anbefaler i forbindelse med Strafferetsplejeudvalgets anbefalinger om, hvordan retssystemets behandling af børn og unge i sager om seksualforbrydelser, alvorlig personfarlig kriminalitet eller lignende kan forbedres, at der nedsættes en arbejdsgruppe, som mere systematisk skal arbejde med at udvikle, beskrive og implementere en børnevenlig retspraksis i alle sager, hvor børn og unge inddrages i retssystemet.

Joan-Søstrene mener, at bistandsadvokatordningen bør være obligatorisk og ikke fakultativ. Dette gælder særligt i sager, hvor forurettede er mindre-årig eller i øvrigt umyndig. I disse sager må lovgivningen af hensyn til retssikkerheden ændres, så der som udgangspunkt altid beskikkes en bistandsadvokat før en politiafhøring.

Mødrehjælpen er enig i Strafferetsplejeudvalgets anbefaling om, at der i straffesager om seksuelle overgreb, familievold mv., hvor der ikke foretages videoafhøring af barnet/den unge, bør tages særlige hensyn ved politiets afhøring og i forbindelse med retssagen. Mødrehjælpen kan således bakke op om, at afhøringen af barnet/den unge foretages af de særligt uddannede videoafhørere og i imødekommende omgivelser (f.eks. et børnehus), samt at barnet/den unge modtager fyldestgørende og letforståelig vejledning om vedkommendes retsstilling. Ligeledes er det vigtigt, at bistandsadvokaten forbereder barnet/den unge så tidligt som muligt på sagens forløb, at man er opmærksom på eventuelt at lukke dørene under afhøring samt at gennemføre denne uden tiltaltes tilstedeværelse eller et andet sted end retslokalet.

Mødrehjælpen peger i øvrigt på, at det er et potentielt problem, at mange tilfælde af familievold ikke kan straffes efter straffeloven, fordi der primært eller udelukkende er tale om psykisk vold, som ikke er omfattet af straffelovens §§ 244-246 om vold.

Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb, Børneteamet, håber, at alle børn vil blive afhørt af en afhører med specialuddannelse i børn og børns udvikling, og at afhøringerne vil blive tilpasset børnenes alder, den yderst belastende følelsesmæssige situation, de befinder sig i, deres kognitive funktion og de eventuelle udviklingstraumer, de er påført gennem en opvækst med omsorgssvigt.

Det er ydermere Børneteamets håb, at problemerne med lange ventetider kan løses, og at børn får mulighed for mere information om retten, procedurer og sagsgange. Desuden er det vigtigt for alle børn, der skal afgive forklaring i retten – som det understreges af Strafferetsplejeudvalget – at der så tidligt som overhovedet muligt under forberedelsen af retssagen træffes afgørelse om dørlukning og om, at tiltalte føres ud af retslokalet, når barnet skal afgive forklaring, så barnet kan betrygges i så god tid som overhovedet muligt.

Cand.psych og specialist i psykoterapi Helene Almind Jansen anbefaler, at der stilles konkrete krav til, hvor længe en sag, hvor et barn skal afgive forklaring under hovedforhandlingen, må trække ud. Resultaterne fra Rigshospitalets og Børnerådets undersøgelser peger på, at ventetiden er ødelæggende for barnets helingsproces og står i vejen for, at barnet kommer i trivsel og god udvikling. Det anbefales endvidere, at det pålægges retssystemet at udvikle børnevenlige procedurer, når børn skal afgive forklaring under hovedforhandlingen. Børn bør stilles som garanti, at tiltalte ikke er til stede, når barnet afgiver forklaring, og ikke som efter gældende praksis først orienteres om imødekommelsen af dette ønske kort før hovedforhandlingen.

Strafferetsplejeudvalget kommer i betænkningen med en række anbefalinger til, hvordan retssystemets behandling af børn og unge i sager om seksualforbrydelser, alvorlig personfarlig kriminalitet eller lignende kan forbedres i tilfælde, hvor der ikke foretages videoafhøring af den pågældende.

Anbefalingerne er navnlig rettet til aktørerne i straffesager og vedrører mulighederne for inden for rammerne af de gældende regler i retsplejelovent at forbedre retssystemets behandling af børn og unge i de pågældende sager, og der foreslås derfor ikke lovændringer som følge af anbefalingerne.

Som beskrevet under pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger indeholder lovgivningen således allerede i dag flere bestemmelser, der kan

medvirke til at gøre afhøringen hos politiet eller i retten mindre belastende for forurettede eller andre vidner. Det drejer sig bl.a. om reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat for forurettede, deltagelse af en kommunal repræsentant ved vidneafhøring af børn under 15 år, bistand til vidner, hvor der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med mødet i retten, dørlukning under afhøring i retten og afhøring uden tiltaltes tilstedeværelse i retslokalet.

Endvidere drejer det sig om bestemmelsen om, at retten bestemmer, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal ske. Dette giver bl.a. retten mulighed for at bestemme, at afhøring af vidner under 15 år skal finde sted i mere børne- og ungevenlige lokaler end retslokalet. Med lovforslagets § 1, nr. 3 (forslag til § 183, stk. 3, 2. pkt.), udvides bestemmelsen til også at omfatte personer, der er blevet videoafhørt, men alligevel afgiver forklaring i retten.

Herudover drejer det sig om bestemmelsen om, at retten efter anmodning fra f.eks. et vidne forud for hovedforhandlingen kan træffe afgørelse om bl.a. dørlukning og afhøring uden tiltaltes tilstedeværelse i retslokalet. Denne mulighed for forhåndsafgørelse udvides med lovforslaget til også at omfatte afgørelser om, hvordan og ved hvem afhøring i retten af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, herunder om afhøringen skal foretages et andet og mere børnevenligt sted end i retslokalet, jf. lovforslagets § 1, nr. 9 (forslag til § 845, stk. 1, nr. 4).

3. Lovforslaget

Lovforslaget adskiller sig på følgende punkter fra lovudkastet i betænkning nr. 1554/2015 om videoafhøring af børn og unge i straffesager:

1. Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 172 a, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, er ændret, således at det fremgår af bestemmelsens ordlyd, at en person, der er blevet videoafhørt og derfor som udgangspunkt er vidnefritaget, kun ”helt undtagelsesvis” kan pålægges at afgive forklaring som vidne under hovedforhandlingen. Der er ikke tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til Strafferetsplejeudvalgets lovudkast.

2. Der er tilføjet en ikrafttrædelsesdato, jf. lovforslagets § 2.

Herudover er der foretaget visse mindre ændringer af lovteknisk karakter.